

Patroni naszych ulic

Jan Brzechwa

Jest w naszej Dzielnicy III ulica leżąca równolegle do ulicy Dobrego Pasterza nosząca imię polskiego poety pochodzenia żydowskiego, satyryka, powieściopisarza, autora książek dla dzieci – Jana Brzechwy.

Nazywał się właściwie Jan Wiktor Lesman. Urodził się 15 sierpnia 1898 roku w Żmeryncie na Podolu, był synem Aleksandra Lesmana, inżyniera kolejowego. Istnieją niejasności co do roku urodzenia poety. Większość encyklopedii podaje rok urodzenia 1900. Znakomicie tę sytuację tłumaczy J. Odrowąż Pieniążek: *Posiadamy niezbite dowody na to, że urodził się w Żmeryncie na Podolu 15 sierpnia 1898 roku, co stwierdzał własnoręcznie choćby*

debiutował w 1915 roku, kiedy to opublikował swoje pierwsze wiersze w piotrogrodzkim „Sztandarze” oraz w kijowskich „Kłosach Ukraińskich”. Swojej przyszłości nie wiązał jednak z karierą pisarską – postanowił, że zostanie prawnikiem. Ukończył Zakład Naukowo-Wychowawczy Ojców Jezuitów w Chyrowie, a po przyjeździe do Warszawy – Wydział Prawa Uniwersytetu Warszawskiego. Jednocześnie wstąpił do 36. Pułku Piechoty

lizującym się w zakresie prawa autorskiego. Ogłosił kilka prac na ten temat, był radcą prawnym ZAiKS-u. Jako specjalista prawa autorskiego reprezentował w sądzie m. in. Zenona Przesmyckiego „Miriamą” w sprawie toczącej się przeciwko poecie Tadeuszowi Piniemu, który poprzez wydanie edycji dzieł Cypriana Kamila Norwida bez zgody właściciela praw autorskich, Przesmyckiego, naruszył jego prawa do spuścizny po Norwidzie.

Najważniejszy okres twórczości bajkopisarza przypada na lata II wojny światowej. Do najbardziej znanych i bardzo popularnych należą takie utwory, jak m. in. „Akademia Pana Kleksa”, „Przygody pchły szachrajki”, „Opowiedział dzieciół sowie”, „Na wyspach Bergamutach” czy „Pan Drops i jego trupa”. Kolejne książki kontynuujące „Akademię” – „Podróże Pana Kleksa” i „Tryumf Pana Kleksa” napisał w 1961 i 1965 roku. Widowisko sceniczne „Niezwyczajne przygody pana Kleksa” w reżyserii Kazimierza Dejmka zostało wystawione w 1963 roku, a potem sfilmowane. Ilustratorem jego książek był znany grafik Jan Marcin Szancer.

Był również cenionym tłumaczem literatury rosyjskiej, m. in. utworów Aleksandra Puszkina, Antoniego Czechowa, Siergieja Jesienina i Włodzimierza Majakowskiego.

Zmarł 2 lipca 1966 roku w Warszawie. Został pochowany na Cmentarzu Wojskowym na Powązkach.

Na wierszach Jana Brzechwy wychowało się i mam nadzieję, że nadal wychowuje się kolejne pokolenie dzieci. Ale i dorośli znajdują w jego twórczości coś dla siebie. Jego wiersze pozostały z nami. Wystarczy tylko sięgnąć po któryś z tomów. Miłej lektury.

Małgorzata Janiec

Radna Dzielnicy III Prądnik Czerwony

Fot. Małgorzata Janiec

w podaniu o weryfikację jako członka ZAiKS-u dnia 1 września 1945 roku. Aliści po drugim małżeństwie z osobą znacznie od siebie młodszą zaczął podawać datę 1900 i to tak konsekwentnie, że dziś we wszystkich encyklopediach i słownikach PWN, a nawet w podstawowym wydawnictwie IBL „Współcześni pisarze polscy i badacze literatury” figuruje rok urodzenia 1900 i jakoś nikogo nie zdziwiło, że debiutował, mając lat 15.

Był wnukiem warszawskiego księgarza i wydawcy Bernarda Lesmana, a przy tym stryjczym bratem poety Bolesława Leśmiana, który wymyślił dla Jana literacki pseudonim „Brzechwa” (nawiązanie do części strzały).

Swą młodość spędził na Kresach Wschodnich, podróżując ze swą rodziną. Już jako nastolatek za-

Legii Akademickiej i jako ochotnik uczestniczył w wojnie polsko – bolszewickiej. Po demobilizacji w 1920 roku zaczął dorabiać jako autor tekstów satyrycznych oraz piosenek i skeczy. Współpracował z kabaretami Qui Pro Quo, Czarny Kot czy Morskie Oko, posługując się najczęściej pseudonimami Ster – Szyn oraz Inspicjent Brzeszczot.

W 1926 roku ogłosił tom poezji „Oblicza zmyślone”, a w 1938 roku wydano jego pierwszy tomik poezji dla dzieci pod tytułem „Tańcowała igła z nitką”. W tomiku tym znalazły się takie popularne dziś wiersze jak: „Pomidor”, „Żuraw i czapla”, „Na straganie”. Rok później ukazał się kolejny tom wierszy dla dzieci pod tytułem „Kaczka Dziwaczka”.

Z zawodu był adwokatem (zawodowo posługiwał się nazwiskiem metrykalnym) specja-

Na podstawie:

„Kraków, ulica imienia...” T. Stanisławska-Adamczewska, Jan Adamczewski

Wikipedia, wolna encyklopedia

„Polscy pisarze dwudziestolecia międzywojennego”

Jan Brzechwa

Niedźwiedź

Proszę państwa, oto miś.

Miś jest bardzo grzeczny dziś,

Chętnie państwu łapę poda.

Nie chce podać? A to szkoda.